Η Ορθοδοξία ως Θεραπεία (π. Γεώργιος Μεταλληνός, Κοσμήτορας της Θεολ. Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 22 Ιανουαρίου, 2006

"*Στην κατάσταση της νόσου της πτώσεως* ***ο άνθρωπος χρησιμοποιεί τον Θεό και τον συνάνθρωπο*** *για την κατοχύρωση της προσωπικής του ασφάλειας και ευτυχίας. Η χρήση του Θεού γίνεται με την «θρησκεία» (προσπάθεια απόσπασης της δύναμης του Θεού), που μπορεί να εκφυλιστεί σε αυτοθεοποίηση του ανθρώπου («αυτείδολον εγενόμην» λέει ο άγιος Ανδρέας Κρήτης στον «Μέγαν Κανόνα» του). Η χρήση του συνανθρώπου και κατ' επέκταση της κτίσης γίνεται με την εκμετάλλευση της με κάθε δυνατό τρόπο. Αυτή, λοιπόν, είναι η νόσος, την οποία ζητεί να θεραπεύσει ο άνθρωπος, εντασσόμενος ολόκληρος στο «πνευματικό θεραπευτήριο» της Εκκλησίας.*"

Αν θέλαμε να ορίσουμε συμβατικά τον Χριστιανισμό, ως Ορθοδοξία, θα λέγαμε ότι είναι η εμπειρία της παρουσίας του Ακτίστου (του Θεού) [1] μέσα στην ιστορία και η δυνατότητα του κτιστού (του ανθρώπου) να γίνει Θεός «κατά χάριν». Με δεδομένη την διηνεκή παρουσία του Θεού εν Χριστώ, στην ιστορική πραγματικότητα, ο Χριστιανισμός προσφέρει στον άνθρωπο την δυνατότητα θεώσεως, όπως η Ιατρική Επιστήμη του παρέχει την δυνατότητα διατήρησης ή αποκατάστασης της υγείας του μέσα από μια ορισμένη θεραπευτική διαδικασία και ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής. Ο γράφων είναι σε θέση να κατανοήσει τη σύμπτωση ιατρικής και εκκλησιαστικής ποιμαντικής επιστήμης στο σημείο αυτό, διότι ως διαβητικός και ως χριστιανός γνωρίζει, ότι και στις δύο περιπτώσεις οφείλει να ακολουθήσει πιστά τα οριζόμενα εκατέρωθεν για την επίτευξη του διπλού στόχου.
Ο μοναδικός και απόλυτος στόχος της εν Χριστώ ζωής είναι η θέωση, η ένωση δηλαδή με τον Θεό, ώστε ο άνθρωπος, μετέχοντας στην άκτιστη ενέργεια του Θεού, να γίνει «κατά χάριν», αυτό που ο Θεός είναι από την φύσιν του (άναρχος και ατελεύτητος). Αυτή είναι χριστιανικά η έννοια της σωτηρίας. Δεν πρόκειται για μια ηθική βελτίωση του ανθρώπου, αλλά για την εν Χριστώ ανα-δημιουργία, ανά-πλαση ανθρώπου και κοινωνίας μέσα από την υπαρκτική και υπαρξιακή σχέση με το Χριστό, ο Οποίος είναι η ένσαρκη φανέρωση του Θεού στην ιστορία. Αυτό εκφράζει η φράση του απ. Παύλου (Β΄ Κορ. 5,17): «ει τις εν Χριστώ, καινή κτίσις». Ο ενωμένος με τον Χριστώ είναι καινούργιο δημιούργημα. Γι’ αυτό χριστιανικά η ενανθρώπιση του Θεού Λόγου, η λυτρωτική «εισβολή» του Αιωνίου και Υπέρχρονου μέσα στον ιστορικό χρόνο, είναι η αρχή ενός νέου κόσμου, μιας κυριολεκτικά «Νέας Εποχής» (New Age),

που συνεχίζεται ως τα πέρατα των αιώνων, στα πρόσωπα των αυθεντικών χριστιανών, δηλαδή των Αγίων.
Η Εκκλησία ως «σώμα Χριστού» και εν Χριστώ κοινωνία υπάρχει στον κόσμο, για να προσφέρει την σωτηρία, ως ένταξη σε αυτή την αναγεννητική διαδικασία.[2] Το σωστικό αυτό έργο της Εκκλησίας επιτελείται με μια συγκεκριμένη θεραπευτική μέθοδο, ώστε ουσιαστικά η Εκκλησία να ενεργεί ως ένα παγκόσμιο θεραπευτήριο. «Ιατρείον Πνευματικόν» (Πνεματικό Νοσοκομείο) ονομάζεται η Εκκλησία από τον ιερό Χρυσόστομο (†407). Στην συνέχεια θα δοθεί απάντηση στα ερωτήματα 1) Ποια είναι η αρρώστια την οποία θεραπεύει η χριστιανική Ορθοδοξία; 2) Ποια είναι η θεραπευτική μέθοδος που εφαρμόζει; 3) Ποια είναι η ταυτότητα του αυθεντικού χριστιανισμού, που τον διαφοροποιεί ριζικά από τις αιρετικές αποκλίσεις του, αλλά και από κάθε μορφή θρησκείας;[3]
1. Η αρρώστια της ανθρώπινης φύσης είναι η πτωτική κατάσταση του ανθρώπου και συνάμα και όλης της κτίσεως, που συμπάσχει («συστενάζει και συνωδίνει» Ρωμ. 8.22) μαζί του. Η διάγνωση αυτή αφορά σε κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από το αν είναι χριστιανός ή όχι, αν πιστεύει ή όχι, λόγω της φυσικής ενότητας σύννομη της ανθρωπότητας. (βλ. Πραξ.17.26). η Χριστιανική Ορθοδοξία δεν κλείνεται στα στενά όρια ενός θρησκεύματος, που ενδιαφέρεται μόνο για τους οπαδούς του, αλλά, όπως ο Θεός, «πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωση αληθείς ελθείν» (Α΄ Τιμ. 2.4), αφού ο Θεός είνα «σωτήρ πάντων ανθρώπων» (Α΄ Τιμ. 4.10). η αρρώστια λοιπόν για την οποία μιλάει ο Χριστιανισμός είναι πανανθρώπινη (Ρωμ. 5.12: «...εις πάντας ανθρώπους ο θάνατος διήλθεν, εφ’ ω (= λόγω του οποίου θανάτου) πάντες ήμαρτον» (=αστόχησαν στην πορεία τους προς την θέωση. Όπως δε η πτώση (δηλαδή η αρρώστια) είναι πανανθρώπινη, έτσι και η σωτηρία – θεραπεία εξαρτάται άμεσα από τη λειτουργία του εσωτερικού του κάθε ανθρώπου.
Η φυσική (αυθεντική) κατάσταση του ανθρώπου προσδιορίζεται, αγιοπατερικά, από την λειτουργία μέσα του, τριών μνημονικών συστημάτων, δύο από τα οποία γνωρίζει και ελέγχει η επιστήμη της ιατρικής, ενώ το τρίτο είναι υπόθεση της ποιμαντικής θεραπευτικής. Το πρώτο είναι η κυτταρική μνήμη (DNA), που καθορίζει τα πάντα στον ανθρώπινο οργανισμό. Το δεύτερο είναι η εγκεφαλική κυτταρική μνήμη, η λειτουργία του εγκεφάλου, που ρυθμίζει την σχέση μας με τον εαυτό μας και το περιβάλλον. Τα δύο αυτά συστήματα γνωρίζει η επιστήμη της ιατρικής και μεριμνά για την εύρυθμη λειτουργία τους.
Η εμπειρία των Αγίων γνωρίζει ένα ακόμη μνημονικό σύστημα, την καρδιακή ή νοερά μνήμη, που λειτουργεί μέσα στην καρδιά. Η καρδιά, στην Ορθόδοξη παράδοση, δεν λειτουργεί μόνο φυσικά, ως αντλία διακίνησης του αίματος. Ακόμη κατά την πατερική διδασκαλία, δεν είναι ο εγκέφαλος και το νευρικό σύστημα το κέντρο της αυτοσυνειδησίας μας, αλλά η καρδιά. Διότι πέρα από τη φυσική έχει και μια υπερφυσική λειτουργία. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις γίνεται χώρος κοινωνίας με τον Θεό, με την άκτιστη δηλαδή ενέργειά Του. Βέβαια αυτό γίνεται αντιληπτό μέσα από την εμπειρία των Αγίων και όχι με τη λογική λειτουργία και τη διανοητική θεολόγηση. Ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης (†1809), ανακαιφαλαιώνοντας όλη την

πατερική παράδοση, στο έργο του «Συμβουλευτικό Εγχειρίδιον» ονομάζει την καρδιά κέντρο φυσικό, υπερφυσικό, αλλά και παραφυσικό, όταν η υπερφυσική λειτουργία αδρανεί, διότι η καρδιά κυριαρχείται από τα πάθη. Η υπερφυσική λειτουργία της καρδιάς είναι η απόλυτη προϋπόθεση για την τελείωση, την ολοκλήρωση του ανθρώπου, δηλαδή την θέωση του, ως πλήρη ένταξή του στην εν Χριστώ κοινωνία.
Στην υπερφυσική της λειτουργία η καρδιά γίνεται χώρος ενεργοποίησης του νου. Στον γλωσσικό κώδικα της Ορθοδοξίας ο νους (στην Κ.Δ. ονομάζεται «πνεύμα» του ανθρώπου και «οφθαλμός της ψυχής») είναι ενέργεια της ψυχής, με την οποία ο άνθρωπος γνωρίζει τον Θεό, φθάνοντας στην θέα του Θεού ή θεοπτία. Βέβαια πρέπει να διευκρινήσουμε ότι η γνώση του Θεού δεν σημαίνει γνώση της αμέθεκτης και απρόσιτης θείας ουσίας, αλλά της θείας ενέργειας. Η διάκριση ουσίας και ενέργειας στον Θεό είναι η ουσιαστική διαφορά της Ορθοδοξίας από κάθε άλλη εκδοχή του Χριστιανισμού. Η ενέργεια του νου μέσα στην καρδιά ονομάζεται «νοερά λειτουργία» (noetic faculty) της καρδιάς. Διευκρινίζουμε, και πάλι, ότι Νους και Λόγος (Λογική) ορθόδοξα δεν ταυτίζονται, διότι η λογική ενεργείται στον εγκέφαλο, ενώ ο νους στην καρδιά.
Η νερά λειτουργία πραγματώνεται ως αδιάλειπτη προσευχή (πρβλ. Α΄Θεσσ. 5,17) του Αγίου Πνεύματος μέσα στην καρδιά (πρβλ. Γαλ. 4,6 · Ρωμ.8,26· Α΄Θεσσ. 5,19), και ονομάζεται από τους αγίους πατέρες μας «μνήμη Θεού». Έχοντας ο άνθρωπος μέσα στην καρδιά του τη «μνήμη του Θεού», ακούοντας δηλαδή στην καρδιά του την «φωνή» (Α΄ Κορ. 14,11ε. Γαλ. 4,6.κ.α.) έχει αίσθηση της «ενοικήσεως» του Θεού μέσα του (Ρωμ. 8,11). Ο Μ. Βασίλειος στη Β΄ επιστολή του λέγει, ότι η μνήμη του Θεού μένει αδιάλειπτη, όταν δεν διακόπτεται από τις γήινες φροντίδες, αλλά ο νους «αναχωρεί» προς τον Θεό. Αυτό όμως δεν σημαίνει, ότι ο ενεργούμενος από την θεία ενέργεια πιστός αποφεύγει τις αναγκαίες φροντίδες της ζωής, μένοντας στην απραξία ή σε κάποια εκ-στάση, αλλά την απελευθέρωση του νου από τις φροντίδες αυτές, με τις οποίες ασχολείται η λογική. Για να χρησιμοποιήσουμε ένα παράδειγμα που μας αγγίζει: Ένας επιστήμονας που έχει αποκτήσει και πάλι την νοερά λειτουργία, με την λογική ασχολείται με τα προβλήματα του, ενώ ο νους μέσα στην καρδιά διατηρεί αδιάλειπτη τη μνήμη του Θεού. Ο άνθρωπος που διασώζει και τα τρία παραπάνω μνημονικά συστήματα είναι ο Άγιος. Αυτός είναι ορθόδοξα ο υγιής (normal) άνθρωπος. Γι’ αυτό η θεραπεία της Ορθοδοξίας συνδέεται με την πορεία του ανθρώπου προς την αγιότητα.
Η μη λειτουργία ή υπολετουργία της νοεράς ενέργειας του ανθρώπου είναι η ουσία της πτώσεως. Το περιβόητο «προπατορικό αμάρτημα» είναι ακριβώς η αστοχία του ανθρώπου, στην αρχή ακόμα της ιστορικής του παρουσίας, να διασώσει την μνήμη του Θεού, την κοινωνία δηλαδή με τον Θεό, στην καρδιά του. Σ’ αυτή την νοσηρά κατάσταση μετέχουν όλοι οι απόγονοι των πρωτοπλάστων, διότι δεν είναι κάποιο ηθικό, προσωπικό δηλαδή, αμάρτημα, αλλά νόσος της φύσεως του ανθρώπου («Νενόσηκεν ημών η φύσις την αμαρτίαν», παρατηρεί ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας, †444) και μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο όπως η αρρώστια κάποιου δέντρου μεταδίδεται σε όσα άλλα προέρχονται από αυτό.

Η αδρανοποίηση της νοεράς λειτουργίας ή της μνήμης του Θεού και η σύγχυσή της με την λειτουργία του εγκεφάλου, όπως συμβαίνει με όλους μας, υποδουλώνει τον άνθρωπο στο άγχος και στο περιβάλλον και στην εκζήτηση της ευδαιμονίας μέσα από τον ατομικισμό και της αντικοινωνικότητα. Στην κατάσταση της νόσου της πτώσεως ο άνθρωπος χρησιμοποιεί τον Θεό και τον συνάνθρωπο για την κατοχύρωση της προσωπικής του ασφάλειας και ευτυχίας. Η χρήση του Θεού γίνεται με την «θρησκεία» (προσπάθεια απόσπασης της δύναμης του Θεού), που μπορεί να εκφυλιστεί σε αυτοθεοποίηση του ανθρώπου («αυτείδολον εγενόμην» λέει ο άγιος Ανδρέας Κρήτης στον «Μέγαν Κανόνα» του). Η χρήση του συνανθρώπου και κατ' επέκταση της κτίσης γίνεται με την εκμετάλλευση της με κάθε δυνατό τρόπο. Αυτή, λοιπόν, είναι η νόσος, την οποία ζητεί να θεραπεύσει ο άνθρωπος, εντασσόμενος ολόκληρος [4] στο «πνευματικό θεραπευτήριο» της Εκκλησίας.

2. Σκοπός της παρουσίας της Εκκλησίας, ως εν Χριστώ κοινωνίας στον κόσμο, είναι η θεραπεία του ανθρώπου, με την αποκατάσταση της καρδιακής κοινωνίας του με τον Θεό, της νοεράς δηλαδή λειτουργίας. Κατά τον καθηγητή π. Ι. Ρωμανίδη «η πατερική παράδοσις δεν είναι ούτε κοινωνική φιλοσοφία, ούτε ηθικόν σύστημα, ούτε θρησκευτικός δογματισμός, αλλ’ είναι θεραπευτική αγωγή. Εις το σημείο αυτό ομοιάζει πολύ με την Ιατρική και κυρίως με την Ψυχιατρικήν. Η νοερά ενέργεια της ψυχής, που προσεύχεται νοερώς και αδιαλείπτως εις την καρδίαν, είναι ένα φυσιολογικό όργανον, που όλοι το έχουν και το οποίο χρειάζεται θεραπεία. Ούτε η φιλοσοφία, ούτε καμία των γνωστών θετικών ή κοινωνικών επιστημών δύναται να θεραπεύσει το όργανον αυτό [...] Δια τούτο ο αθεράπευτος δεν γνωρίζει ούτε καν την ύπαρξη αυτού του οργάνου».
Η ανάγκη θεραπείας του ανθρώπου, κατά τα παραπάνω, είναι πανανθρώπινη υπόθεση, σχετιζόμενη πρώτα με την αποκατάσταση του κάθε ανθρώπου στη φυσική του ύπαρξη με την ενεργοποίηση και της τρίτης μνημονικής λειτουργίας. Επεκτείνεται όμως και στην κοινωνική παρουσία του ανθρώπου. Για να μπορεί ο άνθρωπος να κοινωνεί ως αδερφός με τον συνάνθρωπό του, πρέπει η ιδιοτέλειά του, που λειτουργεί τελικά ως φιλαυτία, να μεταβληθεί σε ανιδιοτέλεια (πρβλ Α΄ Κορ. 13,8: «η αγάπη... ου ζητεί τα εαυτής». Ανιδιοτελής είναι η αγάπη του Τριαδικού Θεού (Ρωμ.5,8· Α΄ Ιωαν.5,7 ε.), που δίνει τα πάντα χωρίς αντάλλαγμα. Γι’ αυτό και το κοινωνικό ιδανικό της χριστιανικής Ορθοδοξίας δεν είναι η «κοινοκτημοσύνη», αλλά η «ακτημοσύνη», ως αυτοπαραίτηση από κάθε απαίτηση. Διότι μόνον τότε είναι δυνατή η δικαιοσύνη.
Η μέθοδος θεραπείας, που προσφέρεται από την Εκκλησία, είναι η πνευματική ζωή, ως ζωή εν Αγίω Πνεύματι. Η πνευματική ζωή βιώνεται ως άσκηση και μετοχή στην παρεχόμενη μέσω των μυστηρίων άκτιστη Χάρη. Η άσκηση είναι βιασμός της αυτονομημένης και νεκρωμένης από την αμαρτία φύσεώς μας, που πορεύεται προς τον πνευματικό ή αιώνιο θάνατο, τον αιώνιο δηλ. χωρισμό από την Χάρη του Θεού. Η άσκηση αποβλέπει στη νίκη πάνω στα πάθη, για να νικηθεί η εσωτερική δουλεία στις νοσογόνες εστίες του ανθρώπου και να μετάσχουμε στο σταυρό του Χριστού και

στην ανάστασή του. Ο Χριστιανός ασκούμενος υπό την καθοδήγηση του Θεραπευτή-Πνευματικού του, γίνεται δεκτικός της Χάρης που δέχεται με την μετοχή του στην μυστηριακή ζωή του εκκλησιαστικού σώματος. Χριστιανός ανάσκητος δεν μπορεί να υπάρξει, όπως δεν υπάρχει θεραπευμένος άνθρωπος, που δεν τηρεί τη θεραπευτική αγωγή, που του όρισε ο γιατρός του.
3. Τα παραπάνω οδηγούν σε κάποιες σταθερές, που τεκμηριώνουν την ταυτότητα της χριστιανικής Ορθοδοξίας:
α) Η Εκκλησία ως σώμα Χριστού, λειτουργεί ως θεραπευτήριο-Νοσοκομείο. Διαφορετικά δεν είναι Εκκλησία αλλά θρησκεία. Οι κληρικοί, εκλεγόταν αρχικά από τους θεραπευμένους, για να λειτουργούν ως θεραπευτές. Η θεραπευτική λειτουργία της Εκκλησίας σώζεται σήμερα κυρίως στις Μονές, που αντέχοντας ακόμη στην εκκοσμίκευση (secularism) συνεχίζουν την Εκκλησία των Αποστολικών χρόνων.
β) Οι επιστήμονες της Εκκλησιαστικής θεραπείας είναι ήδη θεραπευμένοι. Όποιος δεν έχει εμπειρία της θεραπείας δεν μπορεί να είναι θεραπευτής. Αυτή είναι η ουσιαστική διαφορά μεταξύ ποιμαντικής θεραπευτικής και ιατρικής επιστήμης. Οι επιστήμονες της ιατρικής θεραπευτικής (Πατέρες και Μητέρες) αναδεικνύουν άλλους θεραπευτές, όπως οι Καθηγητές της Ιατρικής αναδεικνύουν τους διαδόχους τους.
γ) Ο περιορισμός της Εκκλησίας στην απλή συγχώρηση αμαρτιών για την είσοδο μετά θάνατον στον παράδεισο συνιστά αλλοτρίωση και ισοδυναμεί με το να συγχωρεί η ιατρική επιστήμη τον ασθενή, για να θεραπευθεί μετά θάνατον! Η Εκκλησία δεν μπορεί να στείλει κάποιον στον παράδεισο ή στην κόλαση. Παράδεισος και κόλαση, άλλωστε, δεν είναι τόποι, αλλά τρόποι υπάρξεως. Η Εκκλησία, θεραπεύοντας τον άνθρωπο, τον προετοιμάζει να βλέπει τον Χριστό αιώνια μέσα στο άκτιστο Φώς Του ως παράδεισος και όχι ως κόλαση, δηλαδή «πυρ καταναλίσκον» (Εβρ. 12,29). Και αυτό, φυσικά, αφορά σε κάθε άνθρωπο, διότι ΟΛΟΙ οι άνθρωποι θα βλέπουν αιώνια τον Χριστό, ως «Κριτή» του κόσμου.
δ) Η εγκυρότητα της επιστήμης τεκμηριώνεται από την επίτευξη των στόχων της (π.χ. στην ιατρική, από τη θεραπεία του ασθενούς). Έτσι, διαφοροποιείται η αυθεντική επιστημονική ιατρική από τον κομπογιαννιτισμό. Κριτήριο της ποιμαντικής θεραπευτικής της Εκκλησίας είναι η επίτευξη της πνευματικής θεραπείας, με το άνοιγμα της πορείας προς την θέωση. Η θεραπεία δεν μετατίθεται στην μεταθανάτια ζωή, αλλά συντελείται στη ζωή του ανθρώπου σ’ αυτόν εδώ τον κόσμο (hinc et nunc). Αυτό διαπιστώνεται από τα άφθαρτα λείψανα των Αγίων, που νικούν την βιολογική φθορά, όπως αυτά των Αγίων της Επτανήσου: Σπυρίδωνος, Γερασίμου, Διονυσίου και Θεοδώρας της Αυγούστας. Τα άφθαρτα ιερά λείψανα είναι στη παράδοση μας οι αδιαφιλονείκητες τεκμηριώσεις της θεώσεως, της ολοκληρώσεως δηλαδή της ασκητικής θεραπευτικής της Εκκλησίας. Θα παρακαλούσα δε τον ιατρικό κόσμο της Χώρας μας να προσέξει ιδιαίτερα την περίπτωση των ακεραίων ιερών λειψάνων, διότι όχι μόνο δεν έχουν δεχτεί επιστημονική επέμβαση, αλλά φανερώνεται σ’ αυτά η ενέργεια της θεϊκής Χάρης, διότι τη στιγμή ακριβώς που αρχίζει η διάλυση του κυτταρικού συστήματος, σταματά αυτόματα και αντί δυσοσμίας εκπέμπεται ευωδία. Περιορίζομαι στα ιατρικά

συμπτώματα, και δεν επεκτείνομαι στα θαύματα ως αποδείξεις της θεώσεως διότι ανήκουν σε άλλη σφαίρα.
ε) Τα ιερά κείμενα της Εκκλησίας (Γραφή, συνοδικά και πατερικά κείμενα) δεν κωδικοποιούν κάποια Χριστιανική ιδεολογία, αλλά έχουν θεραπευτικό χαρακτήρα λειτουργώντας όπως τα πανεπιστημιακά συγγράμματα στην ιατρική επιστήμη. Αυτό ισχύει και για τα λειτουργικά κείμενα, λ.χ. τις Ευχές. Η απλή ανάγνωση μιας Ευχής (προσευχής), χωρίς παράλληλη ένταξη του πιστού στη θεραπευτική διαδικασία της Εκκλησίας, δεν θα διέφερε από την περίπτωση που ο ασθενής καταφεύγει στον γιατρό με ισχυρούς πόνους, και εκείνος αντί να επέμβει δραστικά, περιορίζεται στο να τον ξαπλώσει στο χειρουργικό κρεβάτι και να του διαβάσει το σχετικό με τη νόσο του κεφάλαιο.
Αυτή με λίγα λόγια είναι η Ορθοδοξία. Δεν έχει σημασία αν την αποδέχεται κανείς ή όχι. Αναφερόμενος όμως σε επιστήμονες προσπάθησα, ως εν επιστήμη συνάδελφος, να απαντήσω επιστημονικά στο ερώτημα «τι είναι η Ορθοδοξία». Κάθε άλλη εκδοχή για τον Χριστιανισμό συνιστά παραποίηση και διαστροφή του, έστω και αν θέλει να προβάλλεται σαν Ορθοδοξία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Π. Ιωάννου Σ. Ρωμανίδου, Ρωμαίοι ή Ρωμηοί Πατέρες της Εκκλησίας. Θεσσαλονίκη 1984.

Του ιδίου, Η θρησκεία είναι νευροβιολογική ασθένεια, η δε Ορθοδοξία η θεραπεία της., στον τόμο. Ορθοδοξία, Ελληνισμός... Εκδ. Ιεράς Μονής Κουτλουμουσίου, Β΄ τόμος, 1996, σ.67-87.

Του ιδίου Church synods and Civilisation, στη ΘΕΟΛΟΓΙΑ, τ.63 (1992) 421-450 και Ελληνικά, τ.66 (1995) 646-680.

Π Ιερόθεου Βλάχου (τώρα μητροπ. Ναυπάκτου), Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία, Έδεσσα 1986.

Του ιδίου, Μικρά είσοδος στην Ορθόδοξη Πνεύματικότητα, Αθήνα 1992.

Του ιδίου, Υπαρξιακή Ψυχολογία και Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία, Λειβαδιά 1995.

Ακόμη οι σχετικές κατά καιρούς δικές μας μελέτες, όπως π.χ. Γ. Δ. Μεταλληνού, Ορθόδοξη θεώρηση της Κοινωνίας, Αθήνα 1986. Θεολογική μαρτυρία της εκκλησιαστικής λατρείας, Αθήνα 1996 κ.α. Στα βιβλία αυτά βρίσκει κανείς και τη λοιπή βιβλιογραφία.

Σημειώσεις- επεξηγήσεις:

1. Άκτιστος (=αδημιούργητος. άπλαστος στην λαϊκή γλώσσα) είναι μόνο ο Τριαδικός Θεός. Κτιστή είναι η κτίση, δημιουργία, με κορυφαίο τον άνθρωπο. Ο Θεός δεν είναι «συμπαντική» δύναμη κατά την γλώσσα της Νέας Εποχής («όλοι ένα, όλοι Θεός!»), διότι ως δημιουργός υπέρκειται του σύμπαντος, όντας στην ουσία Του «Κάτι» εντελώς άλλο (Das ganz Andere). Ουδεμία αναλογική σχέση υπάρχει μεταξύ κτιστού και Ακτίστου. Και γι' αυτό το Άκτιστο, γνωρίζεται με την αυτοαποκάλυψη (αυτοφανέρωσή) Του.

2. Ένα σημαντικό χριστιανικό κείμενο του Β΄ αιώνα, Ο Ποιμήν του Ερμά, λέγει ότι, για να γίνουμε μέλη του Σώματος του Χριστού, πρέπει να είμαστε «λίθοι τετράγωνοι» (οικοδομήσιμοι) και όχι «στρογγυλοί»!

3. Κατά τον π. Ι. Ρωμανίδη, στον οποίο κυρίως οφείλουμε την επιστροφή στη «φιλοκαλική» (θεραπαυτικοακουστική) θεώρηση της Πίστης μας, σε ακαδημαϊκό μάλιστα επίπεδο, «θρησκεία» είναι κάθε «ταύτιση» Ακτίστου και κτιστού, όπως συμβαίνει στην ειδωλολατρεία. Ο «θρησκευτικός» άνθρωπος προβάλει τις «προλήψεις» του (σκέψεις-νοήματα) στο χώρο του θείου, «κατασκευάζοντας» αυτός τον Θεό του (Αυτό μπορεί να συμβεί και στη μη Πατερική Ορθοδοξία.). σκοπός του είναι η «εξιλέωση», ο «εξευμενισμός» του «θείου» και, τελικά, η «χρήση» του θεού προς ίδιον όφελος (μαγική σχέση: do, ut des). Στη δική μας, όμως, παράδοση, ο Θεός μας δεν έχει ανάγκη «εξευμενισμού» διότι «Αυτός πρώτος ηγάπησεν ημάς» (Α΄ Ιωάν. 4,19). Ο Θεός μας ενεργεί ως «Αγάπη» (Α΄Ιωάν. 4,16) και μάλιστα ανιδιοτελής. Δίδει τα πάντα και δεν ζητεί τίποτε από τα πλάσματά Του. Γι' αυτό και η ανιδιοτέλεια είναι η ουσία της χριστιανικής αγάπης που υπερβαίνει την πρακτική μιας δοσοληψίας.

4. Αυτό εκφράζει ο γνωστός και συχνά επαναλαμβανόμενος λόγος : «Εαυτούς και αλλήλους και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθώμεθα». Η πλήρης ένταξη γίνεται κατά κανόνα στις Μονές, όταν λειτουργούν Ορθόδοξα, φυσικά. Γι' αυτό οι Μονές (π.χ. οι αγιορείτικες) μένουν πρότυπα για τις ενορίες του «κόσμου».

(Πηγή: Ο.Ο.Δ.Ε.)